

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 73.167/1
van 27 april 2023

avis 73.167/1
du 27 avril 2023

over

sur

een ontwerp van koninklijk
besluit 'tot wijziging van de
codex over het welzijn op het
werk, wat de
gebruiksvoorwaarden van de
werkkledij betreft'

un projet d'arrêté royal
'modifiant le code du bien-être
au travail, en ce qui concerne
les conditions d'utilisation des
vêtements de travail'

Op 27 februari 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Werk verzocht binnen een termijn van zestig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot wijziging van de codex over het welzijn op het werk, wat de gebruiksvoorwaarden van de werkkledij betreft’.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 20 april 2023. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wouter PAS en Inge VOS, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Jonas RIEMSLAGH, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 april 2023.

*

Le 27 février 2023, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre du Travail à communiquer un avis, dans un délai de soixante jours, sur un projet d'arrêté royal ‘modifiant le code du bien-être au travail, en ce qui concerne les conditions d'utilisation des vêtements de travail’.

Le projet a été examiné par la première chambre le 20 avril 2023. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Wouter PAS et Inge VOS, conseillers d'État, Michel TISON et Johan PUT, assesseurs, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Jonas RIEMSLAGH, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix VAN DAMME, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 27 avril 2023.

*

STREKKING EN RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

1. Het om advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit strekt ertoe diverse wijzigingen aan te brengen in de codex over het welzijn op het werk (hierna: de codex) die betrekking hebben op de gebruiksvoorwaarden van de werkkledij.

Het is de bedoeling om het ontworpen koninklijk besluit in werking te laten treden op 1 juli 2023.

2. De ontworpen regeling vindt rechtsgrond in artikel 4, § 1, van de wet van 4 augustus 1996 ‘betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk’, waarin aan de Koning diverse bevoegdheden worden verleend om aan de werkgevers en de werknemers maatregelen op te leggen die nodig zijn voor het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

VOORAFGAANDE OPMERKING

3. De nummering van de artikelen van het ontwerp moet worden gecorrigeerd: er zijn nu immers twee artikelen 6.

ARTIKELSGEWIJZE OPMERKINGEN

Artikel 1

4. Men passe de redactie van de inleidende zin van artikel 1 van het ontwerp aan als volgt:

“In artikel I.1-4 van de codex over het welzijn op het werk, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 2 mei 2019 en 14 mei 2019, wordt de bepaling onder 26° vervangen als volgt:”.

Artikel 2

5. In het ontworpen artikel IX.3-1, § 2, van de codex, wordt bepaald dat, in sommige omstandigheden, indien de werknemers “verplicht zijn een uniform of gestandaardiseerde werkkledij te dragen (...) dit uniform of deze gestandaardiseerde werkkledij niet [wordt] beschouwd als werkkledij”. In de Franse tekst wordt de ene keer melding gemaakt van “un vêtement de travail standardisé” en de andere keer van “ce vêtement standardisé”.

Hieromtrent ondervraagd stelde de gemachtigde voor om te spreken van “gestandaardiseerde kledij” in plaats van “gestandaardiseerde werkkledij” en om ook in de Franse tekst één zelfde begrip te hanteren.

Daarmee kan worden ingestemd.

6. Inhoudelijk lijkt het ontworpen artikel IX.3-1, § 2, van de codex, tot gevolg te hebben dat een uniform of gestandaardiseerde kledij die voldoen aan de voorwaarden vermeld in dat lid, hoe dan ook niet worden beschouwd als werkkledij, ook al valt het uniform of de kledij voor het overige binnen de omschrijving van dat begrip, namelijk wanneer het gaat om kledij die gedragen wordt tijdens bevuilende activiteiten, maar die niet beschouwd wordt als een persoonlijk beschermingsmiddel (ontworpen artikel I.1-4, 26°, van de codex; artikel 1 van het ontwerp). Bijgevolg zijn de technische voorwaarden (artikel IX.3-2, van de codex) en de gebruiksvoorwaarden (artikelen IX.3-3 tot IX.3-6 van de codex) inzake werkkledij niet van toepassing ten aanzien van uniformen en gestandaardiseerde kledij zoals bedoeld in het ontworpen artikel IX.3-1, § 2, van de codex.

De gemachtigde verklaarde hieromtrent het volgende:

“Bij uniformen of gestandaardiseerde kledij is de doelstelling eerder de herkenbaarheid van de drager bij het publiek dan bescherming tegen bevuiling, zowel bij bv. politie-uniformen als bij een bepaalde kleur shirt met een logo in een horecazaak of winkel: deze kledij moet bovendien opgelegd zijn door een KB of een algemeen verbindend verklaarde cao, dus zal dit al redelijk breed gelden, bv. voor een hele sector. Als voor deze soort kledij een regeling inzake kosten voorzien wordt, zal dit in de cao of het KB geregeld moeten worden. De voornaamste bedoeling van werkkledij is de bescherming tegen vuil worden van de eigen kledij, niet de herkenbaarheid van de drager.”

Het verdient aanbeveling om de ontworpen bepaling aan een bijkomend onderzoek te onderwerpen wat de situatie betreft waarin de betrokken kledij zowel de herkenbaarheid als de bescherming tegen vuil tot doel heeft. Indien de regeling in de codex in die gevallen toch toepassing dient te vinden, moet de tekst van het ontworpen artikel IX.3-1, § 2, van de codex, op dat punt worden aangepast. Indien dat niet het geval is en die regeling bijgevolg geen toepassing vindt ten aanzien van uniformen en gestandaardiseerde werkkledij met een gemengd doel, moet dat verschil in behandeling kunnen worden verantwoord in het licht van het grondwettelijk gewaarborgde gelijkheidsbeginsel.

Artikel 5

7. In het ontworpen artikel IX.3-4, § 3, eerste lid, van de codex, worden de voorwaarden opgesomd waaronder, in afwijking van paragraaf 2 van dat artikel, een collectieve arbeidsovereenkomst kan toelaten dat de werknemers, tegen betaling van een premie of een vergoeding, zelf instaan voor de reiniging, de herstelling en het onderhoud van hun werkkledij. De voorwaarde vermeld in het ontworpen artikel IX.3-4, § 3, eerste lid, 1°, van de codex, luidt:

“de werkgever voert een risicoanalyse uit om na te gaan of de gevaarlijke stoffen waaraan de werknemer kan worden blootgesteld, ook kunnen voorkomen op de werkkledij van deze

werknemer, en als dat het geval is, of dit een risico kan vormen voor de werknemer, andere personen of het milieu indien de werknemer deze werkkledij mee naar huis neemt”.

In die formulering kan de aangehaalde voorwaarde zo worden geïnterpreteerd dat het volstaat dat de betrokken risicoanalyse wordt uitgevoerd zonder dat de uitkomst daarvan in acht moet worden genomen. Gevraagd of dat effectief de beoogde draagwijdte van het ontworpen artikel IX.3-4, § 3, eerste lid, 1°, van de codex is, deelde de gemachtigde het volgende mee:

“Nee, dat is inderdaad niet de bedoeling, en het is correct dat de zin in 1° niet klopt: als de risicoanalyse aantoont dat er wel degelijk een risico is voor de werknemer, andere personen of het milieu als hij de werkkledij mee naar huis neemt, is het niet toegelaten om de werkkledij mee naar huis te nemen. Slechts als de risicoanalyse geen risico vaststelt, en de andere voorwaarden vervuld zijn (advies preventieadviseur en comité), en de nodige instructies, kan er een cao worden gesloten om de werknemers toe te laten hun werkkledij zelf te reinigen.

We stellen voor dit punt 1° als volgt te herformuleren:

‘1° uit de resultaten van de risicoanalyse blijkt dat de stoffen waaraan de werknemer tijdens het werk wordt blootgesteld en die ook aanwezig kunnen zijn op de werkkledij van deze werknemer, geen risico kunnen vormen voor de werknemer, andere personen of het milieu indien de werknemer zijn werkkledij mee naar huis neemt’.”

Er kan worden ingestemd met het door de gemachtigde gedane tekstvoorstel.

Artikel 6

8. Naar analogie van de Franse tekst vervange men in de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel IX.3-5, § 2, eerste lid, 3°, van de codex, de woorden “de andere personen” door de woorden “andere personen”.¹

*

¹ Zie ook het ontworpen artikel IX.3-4, § 3, eerste lid, 1°, van de codex (artikel 5 van het ontwerp).

PORTÉE ET FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

1. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis a pour objet d'apporter diverses modifications au Code du bien-être au travail (ci-après : « le Code ») concernant les conditions d'utilisation des vêtements de travail.

L'intention est de faire entrer l'arrêté royal en projet en vigueur le 1er juillet 2023.

2. La réglementation en projet trouve un fondement juridique dans l'article 4, § 1er, de la loi du 4 août 1996 'relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail' qui attribue au Roi diverses compétences aux fins d'imposer aux employeurs et aux travailleurs les mesures nécessaires au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

EXAMEN DU TEXTE

OBSERVATION PRÉLIMINAIRE

3. Il y a lieu de corriger la numérotation des articles du projet : en effet, ce dernier comporte actuellement deux articles 6.

OBSERVATIONS PAR ARTICLE

Article 1er

4. On adaptera la rédaction de la phrase liminaire de l'article 1er du projet comme suit :

« Dans l'article I.1-4 du Code du bien-être au travail, modifié par les arrêtés royaux des 2 mai 2019 et 14 mai 2019, le 26° est remplacé par ce qui suit : ».

Article 2

5. L'article IX.3-1, § 2, en projet, du Code dispose que, dans certaines circonstances, si les travailleurs « doivent porter un uniforme ou un vêtement de travail standardisé [...], cet uniforme ou ce vêtement standardisé n'est pas considéré comme un vêtement de travail » (le texte néerlandais mentionne : indien de werknemers « verplicht zijn een uniform of gestandaardiseerde werkkledij te dragen (...), wordt dit uniform of deze gestandaardiseerde werkkledij niet beschouwd als werkkledij »). La version française fait tantôt mention d'« un vêtement de travail standardisé » et tantôt de « ce vêtement standardisé ».

Interrogée à ce sujet, la déléguée a proposé d'employer « gestandaardiseerde kledij » au lieu de « gestandaardiseerde werkkledij » et d'avoir recours à une seule et même notion dans le texte français également.

On peut se rallier à cette proposition.

6. Sur le fond, l'article IX.3-1, § 2, en projet, du Code semble avoir pour conséquence qu'un uniforme ou un vêtement standardisé réunissant les conditions énoncées dans cet alinéa ne doivent en aucun cas être considérés comme vêtements de travail, même si l'uniforme ou le vêtement relève par ailleurs de la définition de cette notion, à savoir lorsqu'il s'agit d'un vêtement porté lors d'activités salissantes mais qui n'est pas considéré comme un équipement de protection individuelle (article I.1-4, 26°, en projet, du Code; article 1er du projet). Par conséquent, les conditions techniques (article IX.3-2 du Code) et les conditions d'utilisation (articles IX.3-3 à IX.3-6 du Code) relatives aux vêtements de travail ne s'appliquent pas aux uniformes et vêtements standardisés visés à l'article IX.3-1, § 2, en projet, du Code.

À cet égard, la déléguée a déclaré ce qui suit :

« Bij uniformen of gestandaardiseerde kledij is de doelstelling eerder de herkenbaarheid van de drager bij het publiek dan bescherming tegen bevuiling, zowel bij bv. politie-uniformen als bij een bepaalde kleur shirt met een logo in een horecazaak of winkel: deze kledij moet bovendien opgelegd zijn door een KB of een algemeen verbindend verklaarde cao, dus zal dit al redelijk breed gelden, bv. voor een hele sector. Als voor deze soort kledij een regeling inzake kosten voorzien wordt, zal dit in de cao of het KB geregeld moeten worden. De voornaamste bedoeling van werkkledij is de bescherming tegen vuil worden van de eigen kledij, niet de herkenbaarheid van de drager ».

Il est recommandé de réexaminer la disposition en projet en ce qui concerne la situation dans laquelle le vêtement vise tant l'identification que la protection contre les salissures. Si la réglementation du Code doit néanmoins trouver à s'appliquer dans ces cas, on adaptera le texte de l'article IX.3-1, § 2, en projet, du Code sur ce point. Si tel n'est pas le cas et que donc cette réglementation ne s'applique pas aux uniformes et vêtements de travail standardisés à finalité mixte, cette différence de traitement devra pouvoir être justifiée au regard du principe d'égalité garanti par la Constitution.

Article 5

7. L'article IX.3-4, § 3, alinéa 1er, en projet, du Code énumère les conditions dans lesquelles, par dérogation au paragraphe 2 de cet article, une convention collective de travail peut permettre que les travailleurs, contre le paiement d'une prime ou d'une indemnité, assurent eux-mêmes le nettoyage, la réparation et l'entretien de leurs vêtements de travail. La condition inscrite à l'article IX.3-4, § 3, alinéa 1er, 1°, en projet, du Code s'énonce en ces termes :

« l'employeur effectue une analyse des risques pour vérifier si les substances dangereuses auxquelles le travailleur peut être exposé, peuvent également se trouver sur le vêtement de travail de ce travailleur et si, dans ce cas, cela peut constituer un risque pour le travailleur, d'autres personnes ou l'environnement, lorsque le travailleur amène ce vêtement de travail à la maison ».

Dans cette formulation, la condition précitée peut s'interpréter en ce sens qu'il suffit d'effectuer l'analyse de risques concernée sans avoir à prendre ses résultats en considération. À la question de savoir si telle est effectivement la portée envisagée de l'article IX.3-4, § 3, alinéa 1er, 1°, en projet, du Code, la déléguée a communiqué ce qui suit :

« Nee, dat is inderdaad niet de bedoeling, en het is correct dat de zin in 1° niet klopt: als de risicoanalyse aantoont dat er wel degelijk een risico is voor de werknemer, andere personen of het milieu als hij de werkkledij mee naar huis neemt, is het niet toegelaten om de werkkledij mee naar huis te nemen. Slechts als de risicoanalyse geen risico vaststelt, en de andere voorwaarden vervuld zijn (advies preventieadviseur en comité), en de nodige instructies, kan er een cao worden gesloten om de werknemers toe te laten hun werkkledij zelf te reinigen.

We stellen voor dit punt 1° als volgt te herformuleren:

‘1° uit de resultaten van de risicoanalyse blijkt dat de stoffen waaraan de werknemer tijdens het werk wordt blootgesteld en die ook aanwezig kunnen zijn op de werkkledij van deze werknemer, geen risico kunnen vormen voor de werknemer, andere personen of het milieu indien de werknemer zijn werkkledij mee naar huis neemt’ ».

On peut se rallier à la proposition de texte formulée par la déléguée.

Article 6

8. Dans le texte néerlandais de l'article IX.3-5, § 2, alinéa 1er, 3°, en projet, du Code, on remplacera, par analogie avec le texte français, les mots « de andere personen » par les mots « andere personen »¹.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Marnix VAN DAMME

¹ Voir également l'article IX.3-4, § 3, alinéa 1er, 1°, en projet, du Code (article 5 du projet).